

POSTANOWIENIE

13 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Piotr Telusiewicz

na posiedzeniu niejawnym 13 marca 2025 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku J. P.

z udziałem J. P.

o dział spadku i zniesienie współwłasności,

na skutek skargi kasacyjnej J. P.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Zamościu

z 11 października 2023 r., I Ca 365/23,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

II. orzeka, że każdy z uczestników postępowania kasacyjnego ponosi koszty tego postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

UZASADNIENIE

1. Postanowieniem z 11 października 2023 r., Sąd Okręgowy w Zamościu, w sprawie z wniosku J. P. z udziałem J. B. P., o dział spadku i zniesienie współwłasności, na skutek apelacji uczestnika od postanowienia Sądu Rejonowego w Tomaszowie Lubelskim z 17 maja 2023 r., oddalił apelację (pkt I) oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt II).

2. Od postanowienia Sądu Okręgowego skargę kasacyjną wywiódł uczestnik zaskarżając postanowienie w całości.

3. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

4. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

5. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie. Tak więc, nie w każdej sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, w przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się wbrew obowiązującym regulacjom sądem trzeciej instancji. Nie jest rolą Sądu Najwyższego korygowanie

ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

6. Skarga kasacyjna uczestnika nie zawiera argumentów dostatecznych dla uznania, że skarżący skutecznie wykazał, iż w sprawie zachodzi powołana przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

7. Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance oczywistej jej zasadności oznacza, zgodnie z poglądem utrwalonym w judykaturze, że skarżący musi przedstawić dokładny wywód, na czym – jego zdaniem – polega oczywista zasadność skargi w danej sprawie z przytoczeniem przepisów, których naruszenie ją spowodowało oraz argumentację wskazującą na to, dlaczego opisane naruszenie doprowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej, w trybie z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. postanowienie SN z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 i przywołane tam orzecznictwo). Skarżący, przedstawiając – jako okoliczność uzasadniającą rozpoznanie skargi kasacyjnej „oczywiste naruszenie prawa” – powinien zatem wykazać kwalifikowany charakter tego naruszenia (zob. postanowienia SN: z 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; z 15 kwietnia 2021 r., IV CSK 617/20).

8. W przedmiotowej sprawie nie została, według prezentowanego powyżej sposobu, wykazana przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Skarżący uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej wskazywał, że „Sąd Okręgowy całkowicie nieprawidłowo zastosował art. 206 k.c., jednocześnie powołując się w uzasadnieniu na trwale wykonywany podział *quod usum*”. Przedstawione w tym zakresie stanowisko skarżącego nie zyskało aprobaty Sądu Najwyższego. Jak wskazał słusznie Sąd Okręgowy „dokonując wyboru sposobu działu spadku i zniesienia współwłasności trzeba mieć na uwadze stanowiska stron, ale też stan posiadania określonych składników majątkowych i dotychczasowy sposób korzystania z nich”. Sąd Okręgowy w uzasadnieniu wydanego

postanowienia rozwinął to stwierdzenie.

Powyższe wskazuje, że skarżący, powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, zajmuje jedynie odmienne stanowisko niż sądy obu instancji. Nie można jednak w ten sposób zmierzać do podważenia dokonanej w sprawie oceny dowodów (zob. np. postanowienie SN z 9 sierpnia 2018 r., II PK 213/17). Zgodnie bowiem z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Sąd Najwyższy jest bowiem związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 *in fine* k.p.c.). Skarżący nie mogą kontrolować samej oceny dowodów (mógł jedynie zakwestionować sposób zebrania materiału dowodowego), celowo powołał się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej oraz jego uzasadnienie zostały sprowadzone do zakwestionowania oceny okoliczności związanych z realizacją prawa współwłasności przez wnioskodawcę i uczestnika. Nie pozwala to jednak na przyjęcie, żeby skarżący wykazał kwalifikowane naruszenie przepisów prawa.

Ponadto skarżący wskazał, że za oczywistą zasadnością skargi przemawia wydanie przez Sąd Rejonowy wadliwego postanowienia wstępnego - w trybie art. 11 ust. 2 ustawy o własności lokali. Jako główny argument wskazał w tym przypadku brak „kompetencji dla sądu do określenia terminu, w którym prace adaptacyjne mają być wykonane przez zainteresowanego uczestnika”. Z przedstawionym stanowiskiem nie można się zgodzić. Wskazany przepis, choć nie określa wprost obowiązku określenia terminu wykonania prac adaptacyjnych, nie mógłby zapewnić skuteczności wykonania takich prac, gdyby nie taki właśnie termin. Mające wymiar praktyczny wyznaczenie terminu służy realizacji interesów zainteresowanych i w konsekwencji prowadzi do zachowania pewności obrotu prawnego. Podzielić należy pogląd wyrażony w doktrynie, wskazujący, że choć „brak przeszkód do uznania, że sąd *meriti* jako prowadzący sprawę o zniesienie współwłasności może wyznaczać termin na realizację takich prac, a nawet zmienić osobę współwłaściciela, który ich nie wykona. Chodzi bowiem o uczestników postępowania sądowego, którzy winni się stosować do zarządzeń sądu, a ten wyznacza terminy nie tylko *stricte* sądowe, ale także decyduje, w granicach przyznanej mu kompetencji, o terminach wykonania czynności wkraczających we

wspólną własność, aby zrealizować cel postępowania – zniesienie współwłasności poprzez wyodrębnienie własności lokali” (R. Dzięczek, Własność lokali. Komentarz. Wzory pozwów i wniosków sądowych, wyd. VIII, Lex).

Na powyższe aspekty zwrócono również uwagę w odpowiedzi na skargę kasacyjną. Powtarzanie podniesionych tam argumentów należy, w tym miejscu, uznać za zbędne.

9. Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

10. Z powyższych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c.

[a.ł]